

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 314/2017-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. mája 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészároša predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Miroslav Repka, s. r. o., Leškova 3A, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Miroslav Repka, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 7 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV sp. zn. 3 T 156/2014 z 12. mája 2015, uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4 To 109/2015 z 26. novembra 2015 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tdo 2/2017 z 30. januára 2017, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. apríla 2017 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Miroslav Repka, s. r. o., Leškova 3A, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Miroslav Repka, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 7 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 3 T 156/2014 z 12. mája 2015 (ďalej aj „napadnutý rozsudok okresného súdu“), uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 To 109/2015 z 26. novembra 2015 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Tdo 2/2017 z 30. januára 2017 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol napadnutým rozsudkom okresného súdu uznaný za vinného zo spáchania prečinu zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1 a 3 písm. b) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestného zákona v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody v trvaní 14 mesiacov s podmieneným odkladom so skúšobnou dobou v trvaní 2 roky. Podľa § 50 ods. 2 v spojení s § 51 ods. 4 písm. d) Trestného zákona bola sťažovateľovi napadnutým rozsudkom okresného súdu zároveň uložená povinnosť v skúšobnej dobe zaplatiť zameškané výživné (zo skutkovej vety výroku napadnutého rozsudku vyplýva, že ide o zameškané výživné za obdobie od 1. októbra 2008 do 12. mája 2015 v celkovej sume 9 130 €, pozn.).

Krajský súd napadnutým uznesením sp. zn. 4 To 109/2015 z 26. novembra 2015 odvolanie sťažovateľa proti napadnutému rozsudku okresného súdu zamietol ako nedôvodné podľa § 319 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestného poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Proti označenému rozhodnutiu odvolacieho súdu sťažovateľ podal dovolanie, ktoré najvyšší súd napadnutým uznesením sp. zn. 2 Tdo 2/2017 z 30. januára 2017 odmietol podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku.

Sťažovateľ v úvodnej časti svojej sťažnosti adresovanej ústavnému súdu okrem iného uvádza:

„Sťažovateľ namieta, že uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2Tdo/2/2017 zo dňa 30. 01. 2017... ako aj uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 4To/109/2015 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV zo dňa 12. 05. 2015 č. k. 3T/156/2014 bolo sťažovateľovi porušené základné právo nebyť stíhaný alebo pozbavený slobody inak ako z dôvodov a spôsobom ustanoveným zákonom podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky... a právo na uloženie trestu výlučne na základe zákona podľa čl. 7 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd... a taktiež porušené právo na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru a čl. 46 ods. 1 Ústavy.“

Namietané porušenie v sťažnosti označených práv napadnutým rozsudkom okresného súdu a napadnutým uznesením krajského súdu sťažovateľ v sťažnosti podanej ústavnému súdu odôvodňuje najmä takto:

„Prvostupňový súd kvalifikoval trestný čin podľa § 207 ods. 1 Trestného zákona a ods. 3 písm. b) TZ, t.j. použil kvalifikovanú skutkovú podstatu trestného činu zanedbania povinnej výživy, a to závažnejší spôsob konania podľa § 138 písm. b) TZ - po dlhší čas. Je teda zrejmé, že dĺžka protiprávneho konania sťažovateľa, t. j. neplnenia vyživovacej povinnosti, tak ako ju posúdil súd, bola rozhodujúca pre kvalifikáciu trestného činu a následné uloženie trestu.

Nesprávny názor súdu spočíva v ignorovaní ustanovenia zákona o rodine (z kontextu sťažnosti je zrejmé, že sa má na mysli ustanovenie § 77 ods. 1 zákona o rodine, pozn.), ktoré priamo nadväzuje na ustanovenie o nepremlčateľnosti nároku na výživné, čo spôsobilo nesprávne určenie obdobia a rozsahu dlžného výživného, od ktorého závisela výška trestu, ktorý súd uložil sťažovateľovi.

Zároveň prvostupňový súd týmto nesprávnym postupom vyčíslil výšku dlžného výživného, ktoré určil sťažovateľovi ako podmienku osvedčenia sa v skúšobnej dobe podmiennečne uloženého trestu odňatia slobody.

... Prvostupňový súd, ako aj odvolací súd sú toho názoru, že za začiatok páchania prečinu zanedbania povinnej výživy treba považovať deň, od ktorého sťažovateľ zavinene neplnil svoju vyživovaciu povinnosť, t. j. 01. 10. 2008 a zároveň od tohto momentu súd určil aj výšku zameškaného výživného, ktoré je sťažovateľ povinný zaplatiť v skúšobnej dobe.

Sme toho názoru, že súd mal aplikovať ustanovenie § 77 ods. 1) ZoR a výšku výživného určiť za obdobie spätne najviac 3 roky od podania civilného návrhu či trestného oznámenia.

... Právo na výživné má charakter tak osobný, ako aj majetkový. Osobná zložka tohto práva je nepremlčateľná, preto ZoR v prvej vete ods. 1) §77 explicitne ustanovuje, že právo na výživné sa nepremlčuje. Majetková zložka však spôsobuje, že sa premlčujú jednotlivé splátky výživného, ako forma plnenia vyživovacej povinnosti...

... V zmysle tejto úpravy sa teda oprávnená osoba môže bez časového obmedzenia po vzniku vyživovacej povinnosti domáhať výživného a povinný nemôže odvrátiť tento nárok tým, že uplynula zákonná lehota od času, kedy sa právo mohlo uplatniť po prvýkrát.

Korekciou z právneho hľadiska je potom druhá veta tohto ustanovenia, ktorá sa síce netýka nepremlčateľnosti práva na výživné, umožňuje však v súdnom konaní priznať výživné len odo dňa začatia súdneho konania. Zmyslom tejto úpravy je, aby si oprávnené osoby uplatňovali svoje zákonné nároky včas a nepoužívali ich účelovo.

... Objektom trestného činu zanedbania vyživovacej povinnosti je nárok na výživu, pokiaľ je založený na ustanoveniach Zákona o rodine, teda priamo z neho vyplýva. Nárok na výživné upravuje Zákon o rodine, a to vo všetkých jeho aspektoch. Je zrejmé, že súd v trestnom konaní môže samostatne posudzovať rozsah vyživovacej povinnosti v rámci posudzovania predbežnej otázky.

Avšak je povinný pri jej určovaní vychádzať z ustanovení Zákona o rodine, ktoré vyživovaciu povinnosť ako takú upravujú.

... Prvostupňový aj odvolací súd vo svojich rozhodnutiach uviedli, že vo veci určovania výživného nemožno zamieňať trestné konanie a občianske konanie, resp. že nie je možné v trestnom konaní použiť argumenty o premlčaní majetkového práva na výživné pri určení výživného. Je však zrejmé, že tak v občianskom konaní ako aj v trestnom konaní, je súd povinný postupovať podľa Zákona o rodine.

Sme toho názoru, že takýto postup súdov zásadne odporuje právnej istote a vykazuje znaky arbitrárnosti v rozhodovaní trestných súdov, nakoľko bez akéhokoľvek logického argumentu dospeli k záveru, že trestný súd nemusí pri určovaní výživného prihliadať na ust. §77 ods. 1) ZoR druhá a tretia veta, podľa ktorej možno výživné priznať spätne najdlhšie na dobu troch rokov.“

Namietané porušenie svojich v sťažnosti označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu sťažovateľ odôvodňuje najmä takto:

„V súvislosti s rozhodnutím Najvyššieho súdu uvádzame, že súd sa žiadnym spôsobom nevyjadril k spornej právnej otázke, ktorú sťažovateľ namietal v základnom konaní.

... Sme toho názoru, že odôvodnenie rozhodnutia dovolacím súdom je nedostatočné a arbitrárne, nakoľko súd žiadnym spôsobom nechal do úvahy, že aplikácia a výklad ustanovení Zákona o rodine sú rozhodujúce pri posudzovaní a kvalifikácii trestného činu zanedbania povinnej výživy.

... Pri posudzovaní, či došlo k naplneniu skutkovej podstaty trestného činu zanedbania povinnej výživy a v akom rozsahu, je teda potrebné aplikovať a vyložiť aj ustanovenia Zákona o rodine. V prípade rozhodovania prvostupňového a odvolacieho súdu v trestnej veci sťažovateľa súdy nesprávne aplikovali ustanovenia Zákona o rodine, a teda nesprávne právne kvalifikovali konanie sťažovateľa.

Určenie rozsahu a dĺžky neplnenia vyživovacej povinnosti sťažovateľom v súlade so Zákom o rodine bolo rozhodujúce pre kvalifikáciu trestného činu podľa § 207 ods. 1) a ods. 3) písm. b) TZ, t.j. kvalifikovaná skutková podstata trestného činu zanedbania povinnej výživy.

Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody máme za to, že Najvyšší súd SR dospel k nesprávnemu rozhodnutiu, nakoľko sa žiadnym spôsobom nevysporiadal s argumentáciou sťažovateľa obsiahnutou v dovolaní a nevyjadril sa k právnej otázke rozhodujúcej pre kvalifikáciu trestného činu, čím bolo porušené právo sťažovateľa na spravodlivý súdny proces.“

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd jeho sťažnosť prijal na ďalšie konanie, do rozhodnutia vo veci samej odložil vykonateľnosť sťažnosťou napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov a nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa nebyť stíhaný alebo pozbavený slobody inak ako z dôvodov a spôsobom ustanoveným zákonom podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy, právo na uloženie trestu výlučne na základe zákona podľa čl. 7 ods. 1 Dohovoru, právo na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru a čl. 46 ods. 1 Ústavy uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2Tdo/2/2017 zo dňa 30. 01. 2017, uznesením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 26. 11. 2015 č. k. 4To/109/2015 a rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV zo dňa 12. 05. 2015 č. k. 3T/156/2014, porušené bolo.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2Tdo/2/2017 zo dňa 30. 01. 2017, uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 26. 11. 2015 č. k. 4To/109/2015 a rozsudok Okresného súdu Bratislava IV zo dňa 12. 05. 2015 č. k. 3T/156/2014, sa zrušuje a vec sa Okresnému súdu Bratislava IV vracia na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania do 15 dní od doručenia tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa skúmajúc, či nie sú dané dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania preskúmal, či sťažnosť sťažovateľa obsahuje všeobecné a osobitné náležitosti predpísané zákonom o ústavnom súde (§ 20 a § 50) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.1 K namietanému porušeniu sťažovateľom označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru napadnutým rozsudkom okresného súdu

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Sťažovateľ v posudzovanej veci namieta, že k porušeniu jeho v sťažnosti označených práv došlo (aj) napadnutým rozsudkom okresného súdu, ktorým prvostupňový súd uznal sťažovateľa za vinného zo spáchania prečinu zanedbania povinnej výživy podľa § 207

ods. 1 a 3 písm. b) Trestného zákona, s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona, a okrem iného mu podľa § 50 ods. 2 v spojení s § 51 ods. 4 písm. d) Trestného zákona uložil povinnosť v skúšobnej dobe zaplatiť zameškané výživné v sume 9 130 €.

Podľa § 306 ods. 1 Trestného poriadku opravným prostriedkom proti rozsudku súdu prvého stupňa je odvolanie.

Z uvedených skutočností vyplýva, že sťažovateľ mal právo podať proti napadnutému rozsudku okresného súdu odvolanie ako riadny opravný prostriedok (čo aj využil), o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd (čo aj svojím napadnutým uznesením urobil). Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa tak za daných okolností vylučuje právomoc ústavného súdu preskúmať napadnutý rozsudok okresného súdu. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

II.2 Spoločné východiská pre posúdenie ústavnej akceptovateľnosti napadnutého uznesenia krajského súdu a napadnutého uznesenia najvyššieho súdu

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Sťažovateľ v posudzovanej veci na základe argumentácie, ktorej podstatná časť je citovaná v časti I tohto uznesenia, tiež namieta, že k porušeniu jeho základných práv garantovaných v čl. 17 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. jeho práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 7 ods. 1 dohovoru došlo aj napadnutým uznesením krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 7 ods. 1 dohovoru nikoho nemožno uznať za vinného zo spáchania trestného činu na základe skutku alebo opomenutia, ktoré v čase jeho spáchania nie je považované podľa vnútroštátneho alebo medzinárodného práva za trestný čin. Takisto nesmie byť uložený trest prísnejší, než aký bolo možné uložiť v čase spáchania trestného činu.

Ústavný súd vo vzťahu k námietkam sťažovateľa v súlade so svojou konštantnou judikatúrou v prvom rade zdôrazňuje, že vo veciach, ktoré patria do právomoci všeobecných súdov, nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, IV. ÚS 339/2013). Vzhľadom na to nie je ústavný súd zásadne oprávnený ani povinný preskúmať a posudzovať skutkové zistenia a právne názory všeobecných súdov, ktoré pri výklade a uplatňovaní iných než ústavných zákonov vytvorili skutkový a právny základ ich rozhodnutí. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť

len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu, ako aj napadnuté uznesenie najvyššieho súdu z hľadiska ich ústavnej akceptovateľnosti a zlučiteľnosti ich účinkov so sťažovateľom označenými základnými právami podľa ústavy, resp. právami podľa dohovoru.

II.2.1 K namietanému porušeniu sťažovateľom označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu

K namietanému porušeniu v sťažnosti označených práv napadnutým uznesením krajského súdu došlo podľa sťažovateľa (v podstate) tým, že krajský súd (rovnako ako predtým okresný súd v jeho napadnutom rozsudku, pozn.) postupoval nesprávne, keď v súvislosti s rozhodovaním podľa § 51 ods. 4 písm. d) v spojení s § 50 ods. 2 Trestného zákona neprihliadol na ustanovenie druhej vety § 77 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“) a uložil sťažovateľovi ako obžalovanému povinnosť zaplatiť zameškané výživné späťne aj za obdobie presahujúce dobu troch rokov „*odo dňa začatia konania*“.

Podľa § 50 ods. 2 prvej vety Trestného zákona v rámci povolenia podmieneného odkladu výkonu trestu odňatia slobody môže súd páchatelovi uložiť aj primerané obmedzenia alebo povinnosti uvedené v § 51 ods. 3 a 4, smerujúce k tomu, aby viedol riadny život, ktorých kontrolu vykonáva probačný a mediačný úradník; spravidla mu uloží, aby podľa svojich schopností nahradil škodu spôsobenú trestným činom.

Povinnosť podľa § 51 ods. 4 písm. d) Trestného zákona spočíva v príkaze zaplatiť v skúšobnej dobe dlh alebo zameškané výživné.

Podľa § 77 ods. 1 zákona o rodine právo na výživné sa nepremlčuje. Možno ho však priznať len odo dňa začatia súdneho konania. Výživné pre maloleté dieťa možno priznať najdlhšie na dobu troch rokov spätne odo dňa začatia konania, ak sú na to dôvody hodné osobitného zreteľa.

Krajský súd, rozhodujúc o odvolaní sťažovateľa proti odsudzujúcemu rozsudku prvostupňového súdu, odôvodnil napadnuté uznesenie v relevantnej časti (v kontexte sťažovateľom vznesených námietok, pozn.) najmä takto:

„... Pokiaľ ide o odvolacie námietky obžalovaného [REDAKOVANÉ], krajský súd zistil, že nejde o novú doteraz neuplatnenú obhajobu obžalovaného, ale len o opakované tvrdenia z predchádzajúcich štádií trestného stíhania, s ktorými sa dôsledne v súlade so stavom veci a zákonom vysporiadal súd prvého stupňa v odôvodnení napadnutého rozsudku.

Odvolací súd v kontexte odvolacích argumentov obžalovaného, považuje za potrebné poukázať na doposiaľ ustálenú judikatúru (R 32/1978), podľa ktorej vyživovacia povinnosť rodiča voči dieťaťu vzniká priamo na základe zákona (§ 62 ods. 1 Zákona o rodine). Preto za začiatok páchania trestného činu zanedbania povinnej výživy podľa § 207 Tr. zák. rodiča voči dieťaťu treba považovať deň, od ktorého prestal rodič zavinené plniť svoju vyživovaciu povinnosť bez ohľadu na to, či o povinnosti platiť výživné a o jeho výške rozhodol už predtým súd v občianskom súdnom konaní. Ak takéto rozhodnutie nebolo dosiaľ vydané, súd v trestnom konaní rozhodne o výživnom ako o predbežnej otázke podľa § 7 ods. 1 Tr. por. Pretože ide o otázku viny, súd v trestnom konaní nie je viazaný rozhodnutím súdu v občianskom súdnom konaní ani vtedy, keď tento súd už rozhodol, ale posudzuje túto otázku samostatne (§ 7 ods. 1 Tr. por.). Rozhodnutie súdu v občianskom súdnom konaní však súd v trestnom konaní zhodnotí ako dôkaz podľa § 2 ods. 12 Tr. por.

Orgán činný v trestnom konaní postupoval vecne správne, keď pri posudzovaní spôsobilosti obžalovaného [REDAKOVANÉ] plniť si svoju vyživovaciu povinnosť a jej výšky pre potreby trestného konania ako základov pre záver o jeho trestnej zodpovednosti za neplatenie výživného aj v období od októbra 2008 do marca 2013 (t. j. v období, ku ktorému sa ešte nevzťahoval rozsudok Okresného súdu Bratislava IV z 04. 02. 2014

č. k. 13P/105/2013-88, v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 24. 06. 2014 č. k. 11CoP/198/2014-136), určil výšku výživného najskôr na sumu 150,- euro mesačne (od 01. 10. 2008 do 31. 12. 2009), následne na sumu 200,- euro mesačne (od 01. 01. 2010 do 30. 03. 2013) a to v rámci posudzovania predbežnej otázky podľa § 7 ods. 1 Tr. por., pričom rešpektoval všetky zákonné hľadiská upravené v ustanovení § 75 ods. 1 Zákona o rodine, podľa ktorého, pri určovaní výživného sa prihliadne na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného.

Pokiaľ si tieto závery orgánu prípravného konania osvojil aj okresný súd a premietol ich aj do svojho vlastného rozhodnutia, tak potom takémuto postupu nemožno nič vytknúť, nakoľko výška výživného stanovená v rámci posudzovania predbežnej otázky zodpovedá stavu veci a zákonu.

Z uvedeného pohľadu záver súdu I. stupňa, že obžalovaný [REDAKOVANÉ] bol schopný a povinný na maloletú dcéru [REDAKOVANÉ] v inkriminovanom období (vrátane obdobia od októbra 2008 do marca 2013) platiť výživné najskôr vo výške 150,- euro a následne vo výške 200,- euro a to so zreteľom na jeho zárobkové možnosti i ostatné okolnosti prípadu, je vecne správny.

Odvolací súd ďalej dodáva, že zákonný nárok na výživu sa nepremlčuje a nie je možné sa ho vzdať. V posudzovanom prípade začiatok páchania prečinu zanedbania povinnej výživy obžalovaného voči maloletej dcére [REDAKOVANÉ] treba považovať deň, od ktorého obžalovaný si zavinene neplnil svoju vyživovaciu povinnosť. Týmto dňom je deň 01. 10. 2008. Z vykonaného dokazovania je totiž zrejmé, že obžalovaný uznal otcovstvo k maloletej [REDAKOVANÉ] už v októbri 2008.

Súd prvého stupňa správne postupoval i v časti ustálenia právnej kvalifikácie protiprávneho konania obžalovaného [REDAKOVANÉ], keď ho uznal za vinného zo spáchania prečinu zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1, ods. 3 písm. b/ Tr. zák. Nakoľko v posudzovanej veci išlo o páchanie trestného činu po dlhší čas, bolo nevyhnuté aplikovať aj ustanovenie § 138 písm. b/ Tr. zák. (závažnejší spôsob konania). V žiadnom prípade nebolo možné akceptovať odvolacie argumenty, že začiatok rozhodného obdobia, odkedy obžalovaný si neplnil svoju vyživovaciu povinnosť, bolo potrebné stanoviť až dňom, kedy matka maloletej dcéry podala na príslušný súd návrh na úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletej, prípadne dňom, kedy podala

na obžalovaného trestné oznámenie. Znovu treba zopakovať, že začiatok inkriminovaného obdobia začal plynúť dňom, odkedy obžalovaný si zavinene neplnil svoju vyživovaciu povinnosť bez ohľadu na to, či o povinnosti platiť výživné a o jeho výške rozhodol už predtým súd v občianskom súdnom konaní, nakoľko vyživovacia povinnosť obžalovaného voči dieťaťu vznikla priamo na základe zákona (§ 62 ods. 1 Zákona o rodine). Obžalovaný pritom konal v priamom úmysle, nakoľko výživné neuhrádzal nie preto, že nemohol, ale preto, že nechcel (§ 15 písm. a/ Tr. zák.).

Pri skúmaní výroku o treste napadnutého rozsudku krajský súd nezistil žiadny zákonný dôvod na zrušenie alebo zmenu uloženého podmienenečného trestu odňatia slobody vo výmere 14 mesiacov, so skúšobnou dobou na 2 roky, vrátane uloženia povinnosti v rámci skúšobnej doby uhradiť zameškané výživné.“

Ústavný súd po preskúmaní sťažnosti, ako aj k nej priloženej dokumentácie, vychádzajúc predovšetkým z odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu, dospel k záveru, že označené rozhodnutie krajského súdu nie je zjavne neodôvodnené, svojvoľné alebo arbitrárne. Krajský súd podľa názoru ústavného súdu v napadnutom uznesení logickým a presvedčivým spôsobom objasnil, prečo považoval odsudzujúci rozsudok okresného súdu v sťažovateľovej veci za zákonný a vecne správny, pričom sa ústavne akceptovateľným spôsobom vysporiadal so všetkými kľúčovými námietkami vznesenými sťažovateľom v jeho odvolaní proti rozsudku súdu prvého stupňa.

Podstatu výhrad sťažovateľa obsiahnutých v jeho sťažnosti adresovanej ústavnému súdu tvorí námietka, že napadnutým rozsudkom okresného súdu, potvrdeným napadnutým uznesením krajského súdu, mu bola nesprávne uložená povinnosť zaplatiť zameškané výživné aj za obdobie spätne presahujúce dobu troch rokov, keďže § 77 ods. 1 zákona o rodine umožňuje priznať výživné pre maloleté dieťa (v prípadoch hodných osobitného zreteľa) najdlhšie na dobu troch rokov spätne odo dňa začatia konania. V kontexte námietok sťažovateľa ústavný súd opätovne pripomína, že jeho prvoradou úlohou je ochrana ústavnosti, a nie ochrana zákonnosti, čo je prejavom doktríny, že všeobecný súd pozná právo („*iura novit curia*“). Je v právomoci všeobecného súdu vykladať a aplikovať zákony.

Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležité zdôvodnený, ústavný súd nemá dôvod doň zasahovať (m. m. I. ÚS 19/02, IV. ÚS 238/05, II. ÚS 357/06).

Ústavný súd v okolnostiach posudzovanej veci považuje za ústavne akceptovateľný z napadnutého uznesenia krajského súdu vyvoditeľný právny záver, že uloženie povinnosti odsúdenému, ktorému bol trest odňatia slobody podmiennečne odložený, zaplatiť zameškané výživné podľa § 51 ods. 4 písm. d) v spojení s § 50 ods. 2 Trestného poriadku nemožno stotožňovať so súdnym konaním o určenie výživného (o určenie konkrétnej sumy výživného na úhradu na účely plnenia vyživovacej povinnosti vzniknutej ex lege, pozn.), na ktoré sa vzťahuje obmedzenie vyplývajúce z druhej vety § 77 ods. 1 zákona o rodine. Ústavný súd v tejto súvislosti považuje za potrebné poukázať najmä na tieto skutočnosti:

- inštitút primeraných obmedzení a povinností upravený v § 51 ods. 2 až 4 Trestného zákona je prostriedkom trestného práva na dosiahnutie účelu uloženého podmiennečného trestu odňatia slobody, ktorý má páchatel'a viesť k tomu, aby v skúšobnej dobe viedol riadny život, pričom hodnotenie plnenia uložených primeraných obmedzení a povinností je jedným z kritérií, na základe ktorých príslušný súd rozhodne o tom, či sa odsúdený v skúšobnej dobe podmiennečného odsúdenia osvedčil, alebo nie,
- konkrétne opatrenie v rámci primeraných obmedzení a povinností, ktoré súd podmiennečne odsúdenému ukladá, musí byť vždy späté s povahou konkrétneho trestného činu, zo spáchania ktorého súd uznáva obžalovaného za vinného, a to najmä na účely individuálnej prevencie pred prípadným opätovným spáchaním trestného činu rovnakého druhu,
- pri trestnom čine zanedbania povinnej výživy je neplnenie zákonom ustanovenej povinnosti vyživovať iného priamo obsahom objektívnej stránky skutkovej podstaty označeného trestného činu,
- otázku rozsahu vyživovacej povinnosti obvineného orgány činné v trestnom konaní a súd počas trestného konania posudzujú samostatne ako predbežnú otázku (§ 7 ods. 1 Trestného poriadku), a v tomto smere v zásade nie sú viazané ani prípadným rozhodnutím súdu o výške vyživovacej povinnosti obvineného vydaným v civilnom konaní.

V nadväznosti na už uvedené skutočnosti ústavný súd konštatuje, že uloženie povinnosti páchatel'ovi zaplatiť zameškané výživné podľa § 51 ods. 4 písm. d) Trestného poriadku v rozsahu ustálenom pre potreby trestného konania, tzn. za celé obdobie, v ktorom páchatel' zavineným neplnením svojej zákonnej vyživovacej povinnosti páchal pokračovací trestný čin zanedbania povinnej výživy (§ 122 ods. 13 Trestného zákona), možno (za súčasného splnenia podmienky primeranosti takého opatrenia, pozn.) považovať za súladné s právnou povahou a účelom inštitútu primeraných obmedzení a povinností ustanovených v § 51 ods. 3 a 4 Trestného zákona, ktorých základnou funkciou je prehĺbenie prevýchovnej funkcie podmieneného odkladu výkonu trestu. Z § 51 ods. 4 písm. d) Trestného zákona (na rozdiel od ustanovenia § 77 ods. 1 druhej vety zákona o rodine, ktoré však plní inú funkciu, pozn.) pritom nevyplyva žiadne obmedzenie vo vzťahu k dĺžke predchádzajúceho obdobia, za ktoré je možné páchatel'ovi povinnosť zaplatiť zameškané výživné uložiť. Ústavný súd v tejto súvislosti len poznamenáva, že ani samotný sťažovateľ jednoznačným spôsobom nevedel označiť presný okamih, od ktorého by podľa jeho názoru bolo možné páchatel'ovi trestného činu zanedbania povinnej výživy uložiť povinnosť zaplatiť zameškané výživné spätne za obdobie troch rokov, keď uviedol, že *„súd mal aplikovať ustanovenie §77 ods. 1) ZoR a výšku výživného určiť za obdobie spätne najviac 3 roky od podania civilného návrhu či trestného oznámenia“*.

Vychádzajúc z uvedených skutočností, ústavný súd konštatuje, že právne závery krajského súdu, na základe ktorých napadnutým uznesením zamietol odvolanie sťažovateľa proti odsudzujúcemu rozsudku okresného súdu, ktorým mu (okrem iného) bola uložená povinnosť zaplatiť v skúšobnej dobe zameškané výživné za obdobie od 1. októbra 2008 do 12. mája 2015 v sume 9 130 €, sú z ústavného hľadiska akceptovateľné a nevykazujú znaky popretia zmyslu a účelu vo veci aplikovaných právnych noriem.

Ústavný súd z dôvodu, že medzi sťažovateľom namietaným porušením jeho v sťažnosti označených práv a napadnutým uznesením krajského súdu neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by po prípadnom prijatí tejto časti sťažnosti na ďalšie konanie mohla reálne viesť k vysloveniu porušenia sťažovateľom označených základných práv

podľa ústavy, resp. práv podľa dohovoru, sťažnosť sťažovateľa v tejto časti pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

II.2.2 K namietanému porušeniu sťažovateľom označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu

Sťažovateľ v sťažnosti tiež namieta porušenie svojich označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorému (v podstate) vytýka, že sa „*žiadnym spôsobom nevyjadril k spornej právnej otázke, ktorú sťažovateľ namietal v základnom konaní*“.

Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľa proti napadnutému uzneseniu krajského súdu odmietol podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku.

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolací súd na neverejnom zasadnutí uznesením, bez preskúmania veci, odmietne dovolanie, ak je zřejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Najvyšší súd v časti napadnutého uznesenia opisujúcej dovolanie sťažovateľa okrem iného uviedol:

„Ako právne dôvody dovolania označil obvinený [REDAKOVANÉ] dôvody uvedené v § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.

Dovolanie obvinený [REDAKOVANÉ] odôvodnil najmä skutočnosťou, že súdy vec nesprávne právne posúdili a použili nesprávne hmotnoprávne ustanovenie pri rozhodovaní o vine a treste obvineného, ktoré spočíva predovšetkým v nesprávnom posúdení výšky dlžného výživného a obdobia, za ktoré dlžné výživné bolo určené, keď súdy mali aplikovať

ustanovenie § 77 ods. 1 Zákona o rodine a výšku výživného určiť najviac za obdobie spätne viac ako 3 roky od podania civilného návrhu či trestného oznámenia. ... súdy nerozhodli správne, ak pri určovaní obdobia, za ktoré je obvinený povinný uhradiť dlžné výživné, a s tým spojenej výšky dlžného výživného, nepostupoval v súlade so zákonom o rodine.“

Odmietnutie dovolania sťažovateľa odôvodnil najvyšší súd v napadnutom uznesení takto:

„Z obsahu podaného dovolania je zrejmé, že obvinený [REDAKOVANÉ] dovolaním namieta výrok o vine a najmä dobu neplnenia vyživovacej povinnosti tak, ako bola ustálená okresným súdom a na to nadväzujúcu výšku dlžného výživného.

Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatným rozhodnutiam súdu, ktorým sa má zabezpečiť náprava procesných a hmotnoprávných chýb taxatívne uvedených ako dovolacie dôvody v ustanovení § 371 ods. 1 písm. a/ až n/ Tr. por. V zmysle § 374 ods. 2 Tr. por. dovolateľ vo svojom podaní musí konkretizovať, o ktorý zákonný dôvod sa dovolanie opiera a z akých skutočností vychádza. Obvinený svoje dovolanie založil výlučne na dôvodoch podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.

Mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie, neslúži k revízii skutkových zistení urobených súdmi prvého a druhého stupňa.

Dovolací súd skúma, či skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní bol správne subsumovaný pod príslušnú skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Tr. zák. Len opačný prípad, nesprávna podradenosť, odôvodňuje naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. V rámci tohto posudzovania je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili súdy prvého a druhého stupňa, teda dôvodom dovolania nemôžu byť nesprávne skutkové zistenia, čo je zrejmé aj zo samotnej dikcie § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.

Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, alebo korigovať len odvolací súd. Dovolací súd nie je možné chápať ako tretiu inštanciu zameranú k preskúmaniu rozhodnutí súdu druhého stupňa. Správnosť a úplnosť skutkových zistení dovolací súd nemôže posudzovať, pretože nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolám sám vykonávať. Nie je možné sa, s poukazom na dovolací dôvod uvedený v ustanovení § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., domáhať preskúmania skutkových zistení, na ktorých je rozhodnutie

založené. Dovolací súd môže posudzovať len to, či súdy na zistený skutkový stav, ktorý je v dovolacom konaní daný a nemenný, aplikovali správne ustanovenia Tr. zák.

So zreteľom na uvedené, obvinený nie je oprávnený podať dovolanie pre nesprávne alebo neúplné skutkové zistenia, a navyše skutok tak, ako bol ustálený oboma súdmi nepripúšťa inú právnu kvalifikáciu, než ktorá bola použitá, t. j. prečin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1, ods. 3 písm. b/ Tr. zák. Preto skutočnosti uvádzané obvineným v dovolaní nie sú spôsobilé naplniť dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., pretože jeho dovolanie spočíva na inom hodnotení dôkazov a na inom skutkovom stave, než ktorý bol zistený okresným i krajským súdom v prerokúvanej veci.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že nie sú splnené dôvody dovolania predpokladané ustanovením § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., preto dovolanie obvineného [REDAKOVANÉ] odmietol.“

Vo vzťahu k namietanému porušeniu v sťažnosti označených práv sťažovateľa napadnutým uznesením najvyššieho súdu ústavný súd v prvom rade zdôrazňuje, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok v rámci trestného konania je spôsobilé privodiť prelomenie zásady nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí, a preto ho možno aplikovať iba v prípadoch, keď je to odôvodnené závažnosťou pochybenia napadnutého rozhodnutia súdu nižšieho stupňa. V tomto smere ústavný súd dlhodobo plne akceptuje, že najvyšší súd ako súd dovolací nie je už na základe samotného vymedzenia dovolacích dôvodov (§ 371 Trestného poriadku) predurčený na úplný prieskum rozsudkov nižších súdov činných v rámci trestného konania. Pokiaľ by zákonodarca zamýšľal urobiť z najvyššieho súdu tretí stupeň s plnou jurisdikciou, nestanovil by katalóg dovolacích dôvodov. Už samotné chápanie dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku ospravedlňuje reštriktívny prístup najvyššieho súdu k dovolacím dôvodom (napr. IV. ÚS 294/2010).

Najvyšší súd vo veci sťažovateľa preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu v rozsahu uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku a dospel k záveru, že označený dovolací dôvod v okolnostiach posudzovanej veci nie je naplnený. Konštatovaniu o odmietnutí dovolania predchádzal ústavne súladný výklad

právnej úpravy podmienok dovolacieho konania [najmä sťažovateľom uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku], pričom samotný záver o nenaplnení uplatneného dovolacieho dôvodu najvyšší súd odôvodnil v podstate tým, že námietky sťažovateľa vznesené v jeho dovolaní sa týkali hodnotenia vykonaných dôkazov a smerovali k spochybneniu správnosti a úplnosti skutkového stavu zisteného súdmi nižšieho stupňa, skúmanie ktorého je však z preskúmvacej právomoci dovolacieho súdu vylúčené.

Ústavný súd považuje z ústavného hľadiska za akceptovateľný právny záver najvyššieho súdu vyvoditeľný z jeho napadnutého uznesenia, že dovolacie námietky sťažovateľa smerujúce (v podstate len) voči výroku o povinnosti zaplatiť zameškané výživné neboli spôsobilé spochybniť právnu kvalifikáciu skutku ustáleného súdmi nižšieho stupňa (teda jeho subsumovanie pod konkrétnu skutkovú podstatu trestného činu), a ako také preto nenapĺňali sťažovateľom uplatnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Vychádzajúc z uvedených skutočností, ústavný súd konštatuje, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nevykazuje také ústavne relevantné nedostatky, na základe ktorých by po prijatí tejto časti sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o porušení v sťažnosti označených práv sťažovateľa, a preto sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími procesnými návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. mája 2017